

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2009 vp

Hallituksen esitys laiksi Opetusalan koulutuskeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 25 päivänä helmikuuta 2009 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Opetusalan koulutuskeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi (HE 8/2009 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Matti Hietanen ja kehittämisspäälikkö Jouni Kangasniemi, opetusministeriö

- henkilöstöjohtaja Petri Heikkilä, Opetushallitus
- johtaja Reijo Jouttimäki, Opetusalan koulutuskeskus
- lakimies Pirkka-Petri Lebedeff, Suomen Kuntaliitto
- koulutusasiain päällikkö Matti Lahtinen, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- neuvottelupäälikkö Seppo Väänänen, Palkansaajajärjestö Pardia ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Opetusalan koulutuskeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi. Valtioneuvosto oikeutettaisiin luovuttamaan Opetusalan koulutuskeskuksen hallinnassa oleva omaisuus ja toiminta perustettavalle osakeyhtiölle, jonka toimialana olisi koulutus-, konsultointi- ja kehittämisspalvelut sekä niihin liittyvä muu liiketoiminta. Opetusalan

koulutuskeskuksen henkilöstö siirtyisi osakeyhtiön palvelukseen. Samalla kumottaisiin Opetusalan koulutuskeskuksesta annettu laki.

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 ensimmäiseen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta pitää hallituksen esityksen arviota Opetusalan koulutuskeskuksesta, alan toimintaympäristöstä ja olosuhteista sekä opettajien ja

opetustoimen muun henkilöstön täydennyskoulutuspalvelujen järjestämisestä oikeana. Valiokunta katsoo, että toiminnan yhtiöittäminen ja omistuspohjan laajentaminen samalla alalla toi-

mivan palvelutuottajan suuntaan on paras tapa turvata opettajien ja opetustoimen muun henkilöstön täydennyskoulutuksen saavutettavuus, laatu ja kilpailukykyinen hintataso. Valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Hallitusohjelman mukaan koulutuksen järjestäjille säädetään velvoite huolehtia siitä, että henkilöstö saa säännöllisesti ammatillista osaamista parantavaa täydennyskoulutusta. Tämä yhdessä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa todettujen toimien kanssa merkitsee sitä, että opetustoimen henkilöstökoulutustarve tulee lisääntymään. Lisäksi täydennyskoulutuksen muuttuminen kurssikeskuksesta paikan päällä tapahtuvaksi ja tarve opetushenkilöstön laaja-alaiseen osaamiseen sekä mahdollisuudet koulutusvientiin puoltavat asiakaskunnan laajentamista. Näistä syistä myös rakenteelliset uudistukset ovat perusteltuja. Tarvitaan valmiuksia joustavaan ja dynaamiseen toimintaan, mihin yhtiömuoto tarjoaa virasto-organisaatiota paremmat mahdollisuudet. Yksi yhtiöittämisen tavoitteista on tämän toimialan markkinatilanteen selkeyttäminen ja kilpailuneutraliteetin edistäminen.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että jo tällä hetkellä vallitsevan käytännön mukaan osakeyhtiöt ja pedagogiset opettajajärjestöt voivat osallistua kilpailuun valtion rahoittamasta opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutuksesta. Opetushallituksen hakuohjeessa 30.10.2008 todetaan, että valtion rahoittaman opetustoimen henkilöstökoulutuksen toimeenpanosta vastaavat muun muassa korkeakoulut, erityisoppilaitokset ja harjoittelukoulut sekä muut vakiintuneet opetusalan täydennyskouluttajat tai alan erityisasantunemusta edustavat organisaatiot. Ohjeen mukaan laajoina ja pidempikestoisina hankkeina järjestettävältä täydennyskoulutukselta edellytetään, että toteuttajat edustavat alan vakiintuneita toimijoita, jotta heillä on riittävät voimavarat kehittämishankkeiden toimeenpanoon ja vakiintuneet menettelyt toimintansa laadun seurantaan tai muuta tunnustettua erityis-

asiantuntemusta ja osaamista. Rahoitusta ei voida myöntää koulutuksen järjestäjille näiden oman henkilöstökoulutuksen rahoittamiseen.

Opetusalan koulutuskeskus on toiminut pitkälti liiketaloudellisin periaattein, mutta sillä on ollut myös koulutuspoliittinen tehtävä. Yhteiskunnallinen tehtävä on näkynyt myös siinä, että toiminnassa on pyritty valtakunnalliseen kattavuuteen ja koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen. Näistä tavoitteista ei tule luopua vaan varmistaa niiden toteutuminen omistajaohjauksella ja koulutuksen rahoitusjärjestelmään liittyvillä ratkaisulla. Opetusalan koulutuskeskuksen toimintaa jatkavaa yhtiötä perustettaessa on lähtökohtana, että tarjottavan koulutuksen laatu ja saavutettavuus sekä kilpailukykyinen kustannustaso ovat yhtiön toiminnan strategisia linjauksia ja kilpailutekijöitä. Osana yhtiöittämiseen valmistautumista on Opetusalan koulutuskeskuksessa valmisteltu toiminnan tehostamista siten, että koulutuskeskus kykenee toimimaan osakeyhtiönä kannattavasti markkinoilla. Valiokunta painottaa sitä, että Opetusalan koulutuskeskuksen tärkeimpänä tehtävänä on edelleenkin järjestää koulutuspoliittisesti merkittävää koulutusta ja tukea koulutuksella opetushenkilöstön tieto- ja osaamispuhjan ajanmukaisuutta.

Henkilöstö. Yhtiöittäminen ei itsessään vaikuta Opetusalan koulutuskeskuksen tai sen toimintaa jatkavan yhtiön henkilöstömäärään. Hallituksen esityksen mukaan palvelussuhteiden turvaaminen toiminnan siirtohetkellä Opetusalan koulutuskeskuksen palveluksessa olevan henkilöstön osalta toteutetaan ottamalla henkilöstö perustettavan yhtiön palvelukseen. Jo päätetty valtion tukirahoituksen lakkaaminen sekä se, ettei valtio jatkossa muutoinkaan vastaa yhtiön mahdollisista tappioista, edellyttää yhtiön toiminnan ja henkilöstömäärän suunnitteleminen kestäväälle pohjalle.

Henkilöstön kannalta tärkeä kysymys on pitkään Opetusalan koulutuskeskuksessa tai muualla valtion eläkelain piirissä palvelleiden lisäeläketurvan järjestäminen. Yhtiöittämisessä on periaatteena, että osakeyhtiöön siirtyvän henkilöstön eläke-edut turvataan ja siirtyvien uusi elä-

keturva vastaa nykyistä eläketurvaa. Tämä järjestetään erillisellä ryhmäeläkevakuutuksella. Hallituksen esityksen mukaan siirtyvän henkilöstön lisäeläketurva on tarkoitus järjestää yksityisestä eläkelaitoksesta otettavalla lisäeläkevakuutuksella. Valiokunta pitää välttämättömänä, että valtio osallistuu siirtyvän henkilöstön lisäeläketurvan kustannuksiin ja että siirtyvälle henkilöstölle hankittavan eläkevakuutuksen ehdot vastaavat voimassa olevia eläke-etuuksia. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtio osallistuu siirtyvälle henkilöstölle hankittavan lisäeläketurvan maksamiseen ja että siirtyvälle henkilöstölle hankittavan eläkevakuutuksen ehdot vastaavat voimassa olevia eläke-etuuksia.

Helsingissä 6 päivänä maaliskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Raija Vahasalo /kok
vpj. Tuomo Hänninen /kesk
jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Timo Heinonen /kok
Sampsa Kataja /kok
Sanna Lauslahti /kok
Jukka Mäkelä /kok

Mikaela Nylander /r
Lauri Oinonen /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Leena Rauhala /kd
Tommy Tabermann /sd
Pauliina Viitamies /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.